

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

จากกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด 2 กลุ่มในปี 2533 จนถึงปัจจุบันนี้ ได้ขยายออกไปถึง 167 กลุ่ม มีจำนวนสมาชิก 62,542 คน มีงบประมาณหมุนเวียนรวมกว่า 1,097,416,703 บาท ทำให้สมาชิกกลุ่มเกือบทั้งจังหวัด มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น มีแหล่งเงินทุน มีเงินสะสมของตนเองเพิ่มขึ้นทุกเดือน มีเงินปันผลในอัตราสูงกว่าดอกเบี้ยธนาคาร และยังมีสวัสดิการคุ้มครองตัวเอง นี่คือการหวังของพระสุบิน ปณิ โด ผู้ก่อตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ในจังหวัดตราด เพราะเล็งเห็นว่า ความยากจนเป็นบ่อเกิดของปัญหานานาชนิด หากชาวบ้านยังยากจนอยู่ จะเทศน์ให้เป็นคนดีเพียงใดก็ไม่สำเร็จ ท่านจึงแปรคำเทศนาจากนามธรรมสู่รูปธรรม โดยให้คนในชุมชนระดมเงินออมคนละ 10 บาท 20 บาท เพื่อนำมาปล่อยกู้ช่วยเหลือกันเองในกลุ่มอย่างมีวินัย เพราะที่ผ่านมาสถาบันการเงินล้วนแต่ดึงเงินออมจากชาวบ้านจากชนบท เพื่อนำไปปล่อยกู้ให้คนเมือง และภาคธุรกิจทำกำไรเฉพาะตน โดยที่คนยากจนในภาคชนบทมิได้มีส่วนร่วมในกำไรนั้น ๆ มิหนำซ้ำการจะเข้าถึงเพื่อไปใช้ประโยชน์จากเงินของตนเองในสถาบันเหล่านี้กลับเป็นไปได้ยาก ยิ่งใช้ยิ่งจน ยิ่งกู้ยิ่งล้มละลาย (ชัชชนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2553 : 15)

ศักยภาพและบทบาทของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด เป็นการเล็งเห็นปัญหาหนี้สินที่เป็นปัญหาหลักของชาวบ้านเป็นผลให้พระสุบิน ปณิ โด ต้องการแก้ไขปัญหาโดยการรวมกลุ่มของชาวบ้านในการแก้ไขปัญหาเพราะท่านเห็นว่าการแก้ไขปัญหาในเรื่องของความยากจน หากแก้ไขด้วยการกู้เงินคนอื่นมากก็จะทำให้มีหนี้สินมากขึ้นไปอีก เพราะที่ผ่านมานั้นชาวบ้านมักแก้ปัญหาด้วยการกู้ยืมเงินมาลงทุน โดยพระอาจารย์สุบินเห็นว่าชาวบ้านในชุมชนมีความไม่มั่นคงเนื่องจากชาวบ้านตกเป็นหนี้สิน และที่สำคัญชาวบ้านยังต่างคนต่างอยู่ยังไม่ได้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ไขปัญหา ดังนั้นการรวมกลุ่มเพื่อช่วยกันแก้ปัญหาในเรื่องดังกล่าวโดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาหน่วยงานภายนอกจึงเป็นเรื่องสำคัญ (ชัชชนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. 2553 : 15)

พัฒนาการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด สามารถแบ่งตามระยะเวลา 3 ช่วงได้แก่ (กมลพรรณ พรศรีรัตนรักษ์. สัมภาษณ์. 2556)

1. ช่วงแรกที่มีการก่อตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด ปี 2533 - 2540 เป็นช่วงแรกที่พระสุบิน ปณิ โด ได้ริเริ่มโครงการสัจจะสะสมทรัพย์ เมื่อ ปี 2533 ที่มีความคิดเพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต ชาวบ้าน ชุมชน มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งในด้านทุน และในด้านสุขภาพจิตใจ โดยการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานของกลุ่ม

จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดตั้งกลุ่มเกิดจากชุมชนที่มีฐานะยากที่ค่อนข้างลำบาก คนที่มีการศึกษาก็ไม่ค่อยจะกลับบ้านเกิด ทำให้ฐานะยากมีแต่คนแก่ คนที่เฒ่า คนที่ไม่มีโอกาสได้ศึกษา แล้วก็ทิ้งให้อยู่ในชุมชนจนกลายเป็นภาระ ทำให้ชุมชนพัฒนาได้ยาก เพราะทุนความรู้ก็ไม่ค่อยมี แล้ววิธีการจัดการบริหารก็ไม่ค่อยเป็น ชุมชนรวมตัวกันไม่ติด คนชุมชนนั้นก็ต้องไปหาแหล่งทุนจากนายทุนต่าง ๆ ดอกเบี้ยก็แพง บางก็ถูกยึดที่ที่ทำมาหากินหรือบางคนก็ถูกยึดบ้าน จนกลายเป็นคนเร่รอน ไม่มีที่ทำกินเป็นหลักแหล่ง บางคนไปสร้างตัวในสลัมก็เกิดปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด เมื่อสังคมพึ่งพากันไม่ได้ ก็กลายเป็นคนตัวใครตัวมัน จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ พระสุบิน ปณีโต เข้ามาให้พวกเขาบ้านได้รวมตัวกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้เกิดเป็นเงินทุน รู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัด มีการออมร่วมกัน เกิดเป็นกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ แต่ก็ยังมีปัญหาล้มรุกคลุกคลานกันอยู่ เนื่องจากกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์บางกลุ่มยังไม่เข้าใจ และคนในพื้นที่ยังไม่ยอมรับ ดังนั้นจึงทำให้พระสุบิน ปณีโต ต้องเข้าพื้นที่ประสานความเข้าใจกับพวกเขาบ้านโดยใช้หลักธรรมมาเป็นตัวขับเคลื่อน จึงต้องใช้ระยะเวลาจนทำให้ชาวบ้านเข้าใจและมีสมาชิกกลุ่มเพิ่มขึ้น และสมาชิกก็มีส่วนร่วมในการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อทำงานในกลุ่มสัจจะสะสม โดยพระสุบิน ปณีโต จะเข้ามาให้คำปรึกษา และสอนคณะกรรมการ ได้เรียนรู้ในระบบบัญชีต่าง ๆ ซึ่งท่านดูแลอย่างใกล้ชิด เมื่อมีปัญหาที่สามารถให้ข้อแก้ไขได้ตลอด แต่ปัญหาของกลุ่มก็มีได้หยุดเพียงการทำงานของคณะกรรมการเท่านั้น แต่เป็นการไว้เนื้อเชื่อใจกันระหว่างสมาชิกกับคณะกรรมการกลุ่มๆ เนื่องจากเดิมชาวบ้านบางกลุ่มได้มีความขัดแย้งกันอยู่บ้างแล้ว จึงทำให้การทำงานของคณะกรรมการที่ไม่โปร่งใส เป็นอย่างว่า “เงิน ทอง ไม่เข้าใคร ออกใคร” เมื่อมีโอกาสก็จะทุจริตกัน จนเงินออมที่สมาชิกกลุ่มได้ออมไว้ได้มีการสูญหาย ไม่สามารถปล่อยเงินกู้ให้แก่สมาชิกได้ จนทำให้กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราดบางกลุ่มล้ม แต่ด้วยความดูแลของพระสุบิน ปณีโต พยายามประคับประคอง บางกลุ่มก็สามารถดำเนินการได้ ส่วนที่ไม่สามารถประคับประคองได้ก็ต้องปล่อยให้ล้มไป และกลุ่มที่สามารถดำรงกลุ่มอยู่ได้ก็ดำเนินการมาเรื่อย ๆ ด้วยความดูแลของพระสุบิน ปณีโต เช่นเดิม

2. ช่วงกลางที่มีการก่อตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด ปี 2541 – 2554

เป็นช่วงที่อาจเรียกได้ว่าเป็นยุคเฟื่องฟูของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด ที่มีพระสุบิน ปณีโต ที่เป็นผู้ก่อตั้งกลุ่มคอยให้กำลังใจและเป็นพี่ปรึกษา และยังเป็นผู้คิดค้นวิธีการช่วยเหลือชาวบ้านที่ได้เป็นสมาชิกสัจจะสะสมทรัพย์ของแต่ละกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการปล่อยเงินกู้เพื่อไปใช้หนี้กับสถาบันการเงิน การให้สวัสดิการการช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล โดยการมีเงินไขของกลุ่ม สามารถแบ่งออกเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

2.1 เป็นกิจกรรมหลักที่เริ่มใช้ในระยะแรก คือการส่งเงินหุ้น การปล่อยกู้ การปันผล แต่มีวงเงินกู้ที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากสมาชิกกลุ่มได้เคยกู้เงินจากธนาคารบ้าง กู้เงินนอกระบบบ้าง จึงเปิด

โอกาสให้สมาชิกได้มีทางเลือกต่อรองการชำระหนี้ได้ดีกว่าที่จะไปต่อรองกับธนาคารหรือเจ้าหนี้นอกระบบ เพราะสมาชิกบางคนอาจมีข้อขัดสนในการชำระหนี้ด้วย เช่น เพราะป่วยจึงไม่สามารถทำงานหาเงินได้ แต่กลุ่มด้วยตนเองเห็นปัญหาความขัดสนของสมาชิกกลุ่มก็อาจจะมีการผ่อนปรนในการชำระได้ เมื่อครบปีการดำเนินงานของกลุ่มก็จะมี การจ่ายเงินปันผล

2.2 เมื่อกลุ่มเริ่มมีกำไรจึงมีการจ่ายสวัสดิการป่วย และสวัสดิการเสียชีวิตให้กับสมาชิก โดยการตั้งกองทุนสวัสดิการกลุ่มและแยกฝ่ายสวัสดิการออกจากฝ่ายเงินหุ้น และต่อยอดโดยการนำเงินกองทุนสวัสดิการกลุ่มออกมาให้สมาชิกได้กู้ยืม ซึ่งมีกฎกติกาเงื่อนไขที่เข้มงวดในการส่งเงินแต่ละเดือน

2.3 กิจกรรมการจำหน่ายสินค้าให้แก่สมาชิกกลุ่ม เช่น ข้าวสาร แก๊ส น้ำตาล เป็นต้น โดยให้สมาชิกสามารถสั่งซื้อสินค้าได้ก่อนหนึ่งเดือน โดยยังไม่ต้องจ่ายเงิน

กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมหลักที่กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด ล้วนแต่ดำเนินการเหมือนกัน แต่ก็จะมีบางกลุ่มอาจจะมีกิจกรรมที่นอกเหนือจากนี้ก็แล้วแต่ความเห็นของสมาชิกในกลุ่มที่จัดให้มีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือแนวทางการดำเนินงาน และแก้ไขในจุดที่กลุ่มยังมีข้อบกพร่องอยู่เป็นประจำทุกปี

3. ช่วงปัจจุบันที่มีการก่อตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด ปี 2555 – 2556

ในช่วงระยะเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าเป็นระยะการก่อรูปของปัญหากลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด โดยอาจสรุปได้ปัญหาดังนี้

3.1 สมาชิกกลุ่มได้กู้เงินของกลุ่มเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มว่าจะสูงขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเปรียบเทียบเงินออมกับจำนวนเงินที่กู้ของสมาชิกแต่ละคน นั้นแสดงให้เห็นว่าจำนวนเงินกู้มียอดที่สูงกว่าเงินออมเกือบทุกคน

3.2 สมาชิกกลุ่มไม่สามารถกู้เงินกลุ่มเพิ่มได้ เพราะเนื่องจากวงเงินกู้เต็มเพดานกู้แล้ว จึงได้หันไปกู้เงินจากแหล่งเงินกู้อื่นอีก เช่น กองทุนเงินล้าน กองทุนกลุ่มสตรีอาสาพัฒนา (แม่บ้าน) กองทุนบทบาทสตรี เป็นต้น ล้วนแต่เป็นแหล่งเงินกู้ที่ขอกู้ได้ง่ายเพียงแต่เป็นสมาชิกและเพื่อนสมาชิกเป็นคนค้ำเท่านั้น ทำให้สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ต้องเป็นหนี้เพิ่มขึ้นอีก ทั้ง ๆ ที่ก็ยังมีการชำระหนี้ให้กับทางกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เรียกว่าเป็นการกู้หมุนเวียนกัน “เอาเงินกู้แหล่งใหม่มาชำระหนี้รายเดือนแหล่งเงินกู้เก่า” ซึ่งเป็นการชำระหนี้ให้ได้ครั้งหนึ่งเพื่อจะได้สามารถกู้เงินเพิ่มต่อไปได้อีก ใช้วิธีเอาเงินกู้แต่ละแหล่งมาหมุนเวียนกัน

3.3 ในแต่ละเดือนสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์มีปัญหาในการชำระหนี้ต้องชำระหนี้ให้แก่กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์และกองทุนต่าง ๆ ไม่ต่ำกว่า 3 – 4 ที่เป็นแหล่งเงินกู้ในหมู่บ้าน เมื่อไม่สามารถที่จะหมุนเวียนการกู้เงินได้อีกแล้ว ต้องมีการขอผ่อนผันการชำระหนี้

3.4 สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ต้องพบปัญหาสภาพเศรษฐกิจที่ไม่ดี อาทิ สินค้าทางการเกษตร เช่น ขางพารา มีราคาที่ตกต่ำ ซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมเป็นอย่างมาก เมื่อก่อนหน้านี้ 3-4 ปีนั้น สินค้าทางการเกษตร ขางพาราเป็นผลผลิตที่ทำรายได้อย่างมากให้แก่ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จึงมีความต้องการหาซื้อรถยนต์และของใช้ฟุ่มเฟือยต่าง ๆ เป็นเงินผ่อนมาอำนวยความสะดวกกัน เพราะมีความมั่นใจในราคาผลผลิตขางพาราโดยไม่ได้คำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจในวันข้างหน้าเลย จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ต้องมีภาระหนี้สินที่เพิ่มขึ้นจากการที่ผ่อนชำระค่าวงรถยนต์ในแต่ละเดือน และสินค้าฟุ่มเฟือยต่าง ๆ

3.5 สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ได้หันไปกู้กับสถาบันการเงิน เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรอีกครั้ง เพราะเนื่องจากไม่สามารถกู้เงินมาหมุนเวียนได้ทัน จึงทำให้ต้องกลับไปอยู่สภาพติดหนี้เดิม ๆ มีหน้าซำยังมีหนี้สินอีกมากมายประดังเข้ามา

3.6 สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์หันไปกู้เงินนอกระบบ ที่เลวร้ายไปกว่านั้นแหล่งเงินกู้นอกระบบยังเป็นเงินของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เสียอีก โดยวิธีการจากที่สมาชิกกลุ่มที่หัวใส เอารัดเอาเปรียบเพื่อนร่วมกลุ่มมากู้เงินกลุ่มเพื่อไปปล่อยกู้ดอกเบี้ยสูงกว่าดอกเบี้ยของกลุ่ม

3.7 สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์นำเงินกู้ที่ได้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ไม่เป็นไปตามที่ตนสัญญาไว้ เพราะคนทุกวันนี้ไม่รู้จักกลัวแล้วจากคำ “บาป กรรม” ไม่เหมือนคนสมัยก่อน ถ้าสาบานหรือปฏิญาณตน ใ่ว่างไรต้องทำอย่างนั้น เพราะเชื่อในเวรกรรม แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไป สถานการณ์ต่าง ๆ ค่านิยม ความเชื่อของคนก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

3.8 สมาชิกในกลุ่มมีความขัดแย้งกันบ้าง เพราะเมื่อวงเงินกู้ยืมมากขึ้นการพิจารณาของกรรมการก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สมาชิกกลุ่มเห็นความไม่ยุติธรรม ตัดสินแบบระบบ “พวกกูปล่อยเงินกู้ให้สูงได้ ส่วนที่ไม่ใช่พวกกู ก็ปล่อยเงินกู้ให้ต่ำ ๆ”

สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์กำลังประสบปัญหาอยู่ในปัจจุบัน มันเป็นวงเวียนของการกู้ยืมของสมาชิกอยู่ไม่เคยหยุดนิ่ง แล้วอาจจะพูดได้ว่าสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด ยังไม่สามารถหลุดพ้นจากคำว่า “หนี้สิน” ก็ว่าได้ และยังทำให้เกิดความขัดแย้งในแต่ละกลุ่มที่ค่อนข้างเหมือนกัน เมื่อมองกลับไปของจุดเริ่มต้นที่ พระสุบิน ปณีโต มีความประสงค์ที่จะก่อตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราดนั้น ก็เพื่อให้ชาวบ้านได้รวมตัวกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้เกิดเป็นเงินทุน รู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัด มีการออมร่วมกัน เป็นเศรษฐกิจพอเพียง แต่ถ้ามองภาพรวมของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราดนั้น มันไม่เป็นในสิ่งที่ พระสุบิน ปณีโต ตั้งความหวังไว้และยังมีปัญหาให้เห็นใหม่คือ สมาชิกบางรายได้กู้เงินแล้วไปปล่อยกู้นอกระบบในดอกเบี้ยที่สูงให้กับบุคคลภายนอก และที่เลวร้ายไปกว่านั้นเพื่อนสมาชิกกลุ่มด้วยกันเองยังเข้าไปกู้ในลักษณะนี้โดยอาจจะรู้อย่างหรือไม่รู้บ้างว่าเงินที่กู้นั้นมาจากไหน แต่ก็ต้องกู้เพราะด้วยเหตุที่ว่าตัวเองกู้เงินจากกลุ่มไม่ได้แล้ว เพราะเต็มเปดานที่จะกู้ได้ซึ่งก็เป็นปัญหาหนึ่งที่พบเห็น

ปรากฏการณ์การทำงานของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราดในปัจจุบัน สังเกตได้ว่า มีบุคคลอื่น ๆ ให้ความสนใจกันเป็นจำนวนมาก เพราะในการที่จะให้ชาวบ้านมารวมตัวกันทำงาน รวมกันนั้นก็ยากแล้ว แต่เนี่ยยังต้องมีเรื่องของปัจจัยที่เรียกว่า “เงิน” ที่ต้องใช้คำว่า “เชื่อใจกัน” เท่านั้น ใช้ความเชื่อใจเป็นการประกันซึ่งกันและกัน แม้แต่ตัวของผู้ทำวิจัยเองก็รู้สึกในแง่ดี ๆ ของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เพราะตัวเองก็เป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด ซึ่งก็มีความรู้สึกในแง่บวกที่ดีของการดำเนินงานของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เหมือนกับคนอื่น ๆ แต่ตัวผู้ทำวิจัยได้สัมผัสจากเหตุการณ์ที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันว่ามีการเกิดปัญหาหลายอย่างที่บุคคลทั่วไปยังไม่รู้ และตัวสมาชิกกลุ่มอาจจะพอทราบปัญหาแต่ยังไม่กล้าที่จะเสนอในที่ประชุมกลุ่ม และคิดว่าคงเป็นปัญหาเล็กน้อย “เดี๋ยวพระอาจารย์สุบิน คงจะแก้ไขให้ต่อไป” และแล้วสมาชิกกลุ่มก็ลืม ทำให้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการทำวิจัยกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด ซึ่งจะเกิดประโยชน์กับกลุ่มย่อยของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราดที่กำลังประสบปัญหาแล้วก็ดีหรือยังไม่ประสบปัญหาที่ดี จะได้นำแนวทางการวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์กับกลุ่มแต่ละกลุ่มย่อยต่อไป

กล่าวโดยสรุป การดำเนินงานของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ในช่วงกลางที่มีการก่อตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด ปี 2541 – 2554 ซึ่งเป็นยุคเฟื่องฟู ที่สามารถบริหารงานให้ความช่วยเหลือหนี้สินของสมาชิกได้ตามสถานการณ์ในระยะเวลาสั้น ๆ ได้ แต่สถานการณ์ต่าง ๆ ย่อมมีความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ไม่ว่าจะในด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสภาพแวดล้อม เป็นต้น เมื่อสถานการณ์ในปัจจุบันปัญหาที่สมาชิกเกิดหนี้สินใหม่ ๆ ขึ้น ทั้ง ๆ ที่ปัญหาหนี้สินเก่า ๆ สมาชิกก็ยังไม่หมดสิ้น การดำเนินงานของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ไม่ได้เป็นดำเนินงานแก้ไขปัญหาให้แก่สมาชิกให้หมดสิ้นไปในช่วงเวลาหนึ่ง แต่กลับเป็นการให้สมาชิกเพิ่มหนี้สินมากกว่า ซึ่งไม่ได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้ก่อสร้างกลุ่ม เป็นเพราะนิสัยของแต่ละบุคคลต่างหาก และอีกทั้งยังมีกองทุนต่าง ๆ ตามนโยบายรัฐบาลเข้ามาสร้างปัญหาหนี้สินของสมาชิกกลุ่มอีกมากมาย ทำให้การสร้างนิสัยการใช้จ่ายอย่างไม่ประหยัดของสมาชิกกลุ่ม ยิ่งง่ายขึ้นยิ่งใช้จ่าย ไม่มีวินัยในการใช้จ่าย ไม่รู้จักออม กู้กองทุนเงินล้านไปใช้หนี้กองทุนพัฒนาสตรี (กลุ่มแม่บ้าน) หรือกู้เงินของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ไปชำระหนี้ของธนาคารการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเพื่อจะได้กู้และทำสัญญาต่อและนำเงินมาชำระกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ต่อไป เป็นต้น และเมื่อถึงระยะเวลาหนึ่งที่มีปัญหาเรื่องการเงินเข้ามาอีก ซึ่งอาจเกิดจากการต้องไปผ่อนชำระรถยนต์ ที่ตอนยังมีกำลังซื้อก็ซื้อมาโดยไม่คำนึงถึงว่าตนเองต้องมีภาระหนี้สินอะไรบ้าง พอปัญหาประดังเข้ามาที่นี้ไม่ได้กู้แบบหมุนเวียนแล้วแต่เป็นการกู้ทุกกองทุนที่เป็นสมาชิก เมื่อถึงเวลาที่ต้องผ่อนชำระก็ประดังเข้ามา บางครั้งก็หันไปกู้หนี้ยืมสินนอกระบบ จนทำให้ในปัจจุบันได้ประสบกับสถานการณ์เดิม ๆ กลับเข้ามาสร้างปัญหาให้แก่ประชาชนเช่นเดิม

สรุปได้ว่า ถ้าจะให้ความประสงค์ของการก่อตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้ก่อตั้งนั้น ไม่ใช่เป็นจุดมุ่งหมายของคนคนเดียวแต่ทุกคนต้องช่วยกัน รู้จักหน้าที่ของตนเองและปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละคนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างยั่งยืน จึงมีคำถามที่ว่า “การมีกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราดนั้นช่วยให้สมาชิกมีการรวมตัวกัน ซึ่งอาจจัดอยู่ในรูปขององค์กรประชาสังคมท้องถิ่นต้องมีบทบาทเข้ามาพัฒนาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้เกิดเป็นเงินทุน รู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัด มีการออมร่วมกัน เป็นเศรษฐกิจพอเพียง” นั้น จริงหรือไม่ อย่างไร โดยมีตัวแทนกลุ่มแต่ละกลุ่มย่อยจะเป็นผู้ให้ข้อมูลที่สอดคล้องจากประสบการณ์จริง มากกว่ากลุ่มอื่นและสิ่งที่สำคัญการมีสัจจะจะต้องมีความหมายและต้องเป็นสิ่งที่สมาชิกต้องตระหนัก การนำเงินที่เข้าไปใช้อย่างถูกต้องตามสัจจะที่ตนให้ไว้ เมื่อสมาชิกมีวินัยในการใช้เงิน รู้หน้าที่ว่าต้องชำระหนี้ จึงต้องมีการวางแผนการใช้จ่ายให้ดี ก็จะไปสอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้คือ มีความพอประมาณ รู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัดไม่เกินตัว ความมีเหตุผลพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่ต้องกู้เงิน ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นอย่างรอบคอบ การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว การออม จะเป็นการช่วยเหลือเราเมื่อมีเหตุไม่คาดคิดในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัญหาในการดำเนินงานกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด
2. เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาการดำเนินงานกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด
3. เพื่อศึกษามาตรการในการพัฒนากลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตในด้านช่วงเวลาของการวิจัย

การวิจัยเรื่องของปัญหาและมาตรการในการพัฒนาองค์กรประชาสังคมท้องถิ่น : กรณีศึกษากลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด การวิจัยได้กำหนดขอบเขตของช่วงระยะเวลา ปี พ.ศ. 2555 – 2556 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการก่อรูปของปัญหา

ขอบเขตในด้านพื้นที่ของการวิจัย

กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด

ขอบเขตในด้านเนื้อหาของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาการวิจัยเฉพาะในด้านปัญหาและมาตรการในการพัฒนาองค์กรประชาสังคม : กรณีศึกษากลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. คาดว่างานวิจัยที่นำไปเผยแพร่ ช่วยให้สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด ได้มีโอกาสนำมาตรการพัฒนาไปปรับใช้กับปัญหาต่าง ๆ ให้ตรงกับบริบทของกลุ่มได้อย่างเหมาะสม
2. คาดว่าองค์กรประชาสังคมท้องถิ่นจะสามารถพัฒนากลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด ได้อย่างยั่งยืน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อเป็นแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

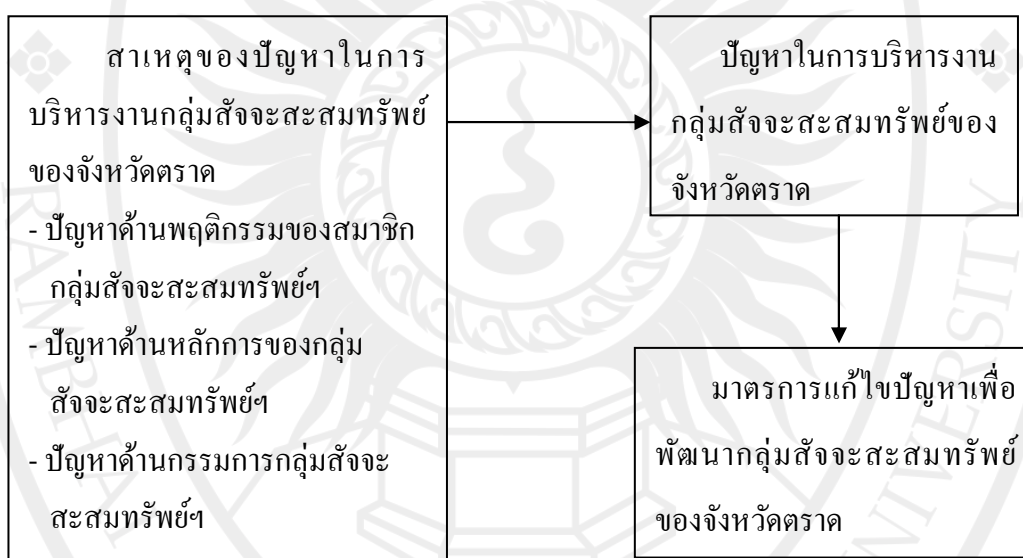
1. **ปัญหาในการบริหารงานกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด** หมายถึง ปัญหาด้านพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม ปัญหาด้านหลักการของกลุ่ม และปัญหาด้านกรรมาการกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัด
2. **ปัญหาด้านพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด** หมายถึง การที่สมาชิกกลุ่มไม่สามารถลดการกู้เงินนอกระบบได้ การมีเจตนาได้สิทธิกู้เงินจากกลุ่มมากกว่าสร้างความมั่นคงในชีวิต การมีภาระหนี้สินในครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น การไม่สามารถกู้เงินจากกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพิ่มได้ การไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่ม การไม่สามารถชำระหนี้ได้ในแต่ละเดือน การได้รับสวัสดิการที่ไม่เท่าเทียมกัน การติดอยู่ในวงจรเป็นหนี้ไม่รู้จบ การกู้เงินกลุ่มเพื่อนำไปปล่อยเงินกู้นอกระบบ การกู้เงินเพื่อไปใช้หนี้ การมีเจตนากู้เงินมากกว่าการออมเงิน รวมถึงไม่มีการวางแผนการใช้จ่ายหรือลดภาระค่าใช้จ่าย
3. **ปัญหาด้านหลักการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด** หมายถึง การใช้ระบบค้ำประกันเพื่อป้องกันการหนีหนี้ การไม่ยึดหลักความเท่าเทียม เสมอภาคกัน การไม่รู้จักรวางแผนการใช้จ่ายเงิน การไม่จัดสรรเงินปันผล และสวัสดิการให้ครอบคลุมตั้งแต่เกิดจนถึงตาย ปัญหาในการเป็นแหล่งเงินทุน การยึดหยุ่นในการกู้ และส่งใช้เงินกู้ การไม่มีส่วนร่วมในการวางกฎระเบียบ รวมถึงการไม่จัดสวัสดิการให้สมาชิกกลุ่มอยู่ดีกินดี เป็นสุข ทุกคน
4. **ปัญหาด้านกรรมาการกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด** หมายถึง กรรมาการกลุ่มมักเห็นแก่พวกพ้องตัวเอง ระบบการตรวจสอบใช้เวลาน้อย สมาชิกกลุ่มไม่มีความเชื่อมั่นในการทำงานหวังสิทธิที่เหนือกว่าสมาชิกกลุ่ม ไม่มีศักยภาพ ไม่มีความรับผิดชอบ ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตในการทำงาน ไม่มีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือเพื่อเสนอแนะปัญหาและแนวทางแก้ไข รวมถึงไม่มีการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันในแต่ละกลุ่ม

5. สาเหตุของปัญหาในการบริหารงานกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราดในปัจจุบัน

6. มาตรการแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนากลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราด หมายถึง กิจกรรมที่คาดว่าจะมีผลต่อการแก้ไขอุปสรรคที่จะทำให้กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของจังหวัดตราดดำเนินงานได้อย่างราบรื่น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการสำรวจองค์ความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย